

BAŞLANGIÇ

Zamana ilişkin düşüncelerimiz, bilimin bize verdiklerinden çok kendi yaşamımızdan elde ettiğimiz verilerle oluşur. Geçmişini anımsarken zamanla ilgili bir fizik formülü kurmayız. Anılarımızı, yakın ve uzak çevremizin tarihiyle karşılaştırarak, yaşadığımız ömür içinde belirli anlar olarak konumlandırırız. Bu konumlandırmada bize takvim ve saat yardımcı olur. Kesin sandığımız ama aslında tamamen sanal olan bir ölçümleme ile konumlandığımız ânı herkes için anlaşılabilir bir koda kavuştururuz. 1965 yılının 18 Eylülüydü, saat onu yirmi iki geçiyordu, dediğimizde anlatacağımız olayı kesin olarak zaman içinde belirtmiş olduğumuzu düşünürüz ve doğaldır ki tamamen yanılırız.

Bir saatçi dükkânı vardı çocukluğumda. Dedemle giderdik arasına. İçeride yeni, eski, duran, çalışan saatler bulunurdu. Bazıları saatçinin saatleriydi, bazıları müşterilerin. Onarım için bırakılmış saatler, sıranın kendilerine gelmesini beklerken de, onarıldıktan sonra da sahipleri gelip alıncaya dek, duvarda çakılı olan çivilerde dururdu. Saatçinin saatleri ise belki müşteri beklerdi. Ne zaman dükkâna girsek, saatçiyi, bir gözünde uzun bir mercek, elinde sivri bir cımbız ya da incecik bir tornavida, önündeki saatin küçük çarklarına, fırsatını bulursa zıplayıp kim bilir nereye saklanacak zembereğine dalmış, çalışıyor bu-

lurdük. O sırada bir guguklu saat çalardı. Dedem köstekli saati- ni çıkarır bakardı doğru olup olmadığına. Öyle ya, burası saatçi dükkânı. Saatler burada doğru olmayacaktı da nerede olacaktı?

Sonra saatçiyle göz göze gelirlerdi. Gülümserlerdi birbir- lerine. Dedem saatini yeniden cebine sokar, kendi saatiyle aynı durumdaki akrep ve yelkovanın olduğu saati arardı duvarda. Saatçi dedemi yormamak için eliyle kararlı bir yeri göster- rirdi, dedem dört duvarı aramasın diye.

O günün doğru zamanı gösteren saatini bulunca dedem rahatları. Yeniden kendisininkini çıkarır bakardı dakikasını ayarlamak için. Yine gülerdi saatçi, başını iki yana sallayarak. Sonra çay içerdi dedem, ben de gazoz. O arada müşteriler ge- lir giderdi. Saatçi onarılmış saati sahibine vermeden, duvarda- ki doğru zamanı gösteren saate dikkatle bakar, elindeki ona göre ayarlar, kurar, yumuşak tüylü bir fırçayla tozunu alır, bir mulaj kâğıdına dikkatlice sarardı.

Saatçi, zaman hakkında çok düşünmüştü. Elinde saatler, sa- atlerin sökülüp akan zamandan ayrılmış gibi görünen parçaları varken, yeni kurulmuş bir saatin zembereğinin, zamanın akıntı- sına nasıl bir hevesle katılmaya çalıştığını izlerken, kurgusu za- yıflamış bir zembereğin iyice yavaşlayıp duracak hale gelmesi sırasındaki yorgunluğunu gözlerken zamanı düşünmüştü.

Onlarca saat elinden geçerken içtiği sigaraları, çayları, ge- lip giden müşterileri, komşuları, akşam sırt ağrısıyla iskemle- sinden doğrulup eve dönme vaktinin geldiğini bakmadan bildi- ği anda zamanı düşünmüştü. O saatçi, dükkânında her dakikayı bir başka saatin tıkırtısında ölçerken, ömrünün nasıl fark ettir-

meden akıp gittiğine şaşarken zamanı düşünmüştü. Sonra her saati başka bir dakikaya kurmuştu bir gün. Çoğu guguklu saatti ve onlarca saat birer ikişer dakika arayla saat başlarını vuruyordu. Her an, her saatti saatçinin duvarında. Saatçinin duvarında saatler zamanla alay ediyor gibiydi ama aslında zaman hepsiyle oynuyordu. Saatlerin, zamanın hangi ânına kurulmuş olması değildi oyun. Oyun, hangi âna kurulursa kurulsun parçalanamaz akışın sel suları gibi hepsini önüne katıp o büyük sonsuzluk denizine doğru sürüklemesiydi.

İşte o akış kendini saatin ön yüzünde asla göstermiyordu. O akışı görmek için saatin arkasına bakmak gerekiyordu. Hiçbir sahte zaman biriminin olmadığı, rüzgârın tozları biriktirdiği, ışığın duvar boyasını soldurduğu, saatçinin bakışlarının üzerlerinde takılıp kaldığı, dükkâna girip çıkanların ömürlerinin bazı bölümlerinin orada geçtiği bir akıştı bu. Ancak bilinmeyen katmanlarda görebileceğimiz, gürültüsünü tanımlayamadan sezebileceğimiz bir nehirdi saatin arka yüzündeki zaman.

Saatin ön yüzünde guguk diyen bir kuş, saniye sektirmeye çalışarak koşuştursa da, zamanı herkes için anlaşılabilir bir birime dönüştürmeye uğraşsa da, arka yüzünde öznel olduğunu bilen bir Zaman'ın yazılarıdır bunlar.

Merhaba...

Dünyanın Öyküsü, Şubat-Mart 2012, 1. sayı

ŞİİR UNUTTUKLARIMIZDIR

Öyküyle, romanla ama özellikle şiirle uğraşanlar, kimi zaman yazdıklarının sanki başkası tarafından yazdırıldığını söylerler. Nereden geldiğine şaşmışlardır bir dizenin. Esin dediğimiz bu durumu daha da öteye götürerek başka âlemlerden sesler, sözler geldiğini söyleyenler de olmuştur. Bir adım ötesi vahiy olan bu açıklamayı arkadaşlarından duyduklarında gülererek karşılar öteki yazarlar. Ya nübüvvet vaktidir artık ya kerahat...

Oysa yazılacakların bilinçaltından gün ışığına çıkmasıdır tüm olan biten. Yeri ve zamanı gelmiştir şiirin. Bilinçaltı kendini temizlemek için yukarıya, bilince doğru yükseltmiştir derleyip topladıklarını. Bu yüzden yazınca kurtuluruz, üstümüzden yük kalkar sanki. Bu durumu mistik ya da tanrısal bir olgu olarak görme eğilimi, sanata, sanatçıya ilişkin, eski çağlardan, büyü çağlarından kalma bir yüceltme motifidir.

Yazarken, en çok öğrenip de unuttuklarımdan korkarım. Ya şu son yazdığım şiir, bir başkasının okuyup da unuttuğum şiirinin dizelerini barındırıyorsa içinde? Ya şu benim sandığım düşünce kırıntısını bir başkasından çaldıysam farkında olmadan? Bu öykünün konusunu ben mi buldum, yoksa buna benzer bir konu var mıydı yıllar önce okuduklarımız arasında?

Bazı şair dostlarımdan duymuştum, bir başka şairimiz için söylüyorlardı. “Aman ha” demişti bana onun yakın bir arkadaşı.

“Sakın yayımlanmamış bir dizeni onun yanında okuma. Ertesi gün bir dergide görürsün, onun imzasıyla.”

Tatsız bir durum olsa gerek...

Bilgiyle doğmadığımızı göre, bildiklerimiz hep başkalarınca da bilinenlerdir. Düşünme dediğimiz, bilgiyi işleme yöntemini de sonradan öğrendik. Bir ayrıştırıyor yakından bakıyoruz, bir birleştiriyor uzaktan. Sonra yine yakından, yine uzaktan...

Yeni bir şey yaptığımızı sanıyoruz ama aslında ne bildiklerimiz, ne düşündüklerimiz bütünüyle bize ait. Hem biz tek dâhi miyiz bunu düşünen, akıl eden? Aynı anda, dünyanın birkaç farklı yerinde neden aynı şeyler düşünülmesin, yazılmasın? Üstelik ardımızda yaşanmış bunca zaman varken?

Yazdıklarım, okuduklarımin anımsaması olsa da onlar arasından bir dize, bir deyiş, bir düşünce, bunca yıl hücrelerimde saklandıysa, benim olmuş sayılmaz mı? Çocuk bile ana rahmine bir başka canlıdan gelmiyor mu? İki insanın sevgisinden bir başka canlı doğuyor da sevdiğimiz birkaç şiirden yeni bir şiir neden doğmasın? Beni yazar yapanlar, beğenimi bileyenler, aklımı geliştirenler, yazma biçimimi adam edenler, öğrenip de unuttuklarım değil mi? Kendime mal ettiklerim değil mi?

Sonra Yunus’un söylediğini çevirsek de, “Renk sahibi, söz sahibi, hani bunun ilk sahibi” desek, kim bize hırsız der?

Şeyh Galip bile, “Çaldımsa da miri malı çaldım” dememiş miydi?